

Minimální preventivní program

školní rok 2018/2019

EA VOŠ sociálně právní a Domov mládeže
Opletalova 6, Brno

1. Tvorba MPP EA VOŠ sociálně právní a Domova mládeže

Minimální preventivní program školy vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č. j.: 21291/2010-28.

Preventivní program je otevřený a v průběhu školního roku bude i nadále ověřován, upravován a doplňován.

1. 1. Hlavní cíl programu

Základním principem v rámci primární prevence je výchova studentů a dívek ubytovaných v Domově mládeže (DM) ke zdravému životnímu stylu, nabídnout jim co nejvíce dostupných informací zabývajících se otázkou sociálně patologických jevů jako je záškoláctví, užívání drog a návykových látek, kouření, alkohol a sexuálně přenosné nemoci. Velmi důležitá je podpora využívání volného času, což se týká především Domova mládeže.

K předcházení rizikového chování na škole patří na VOŠ svým způsobem začlenění MPP do akreditace (povaha a výstup studia s tímto úzce souvisí) a do školního vzdělávacího programu DM a zapracování do školního řádu.

1. 2. Kdo realizuje MPP

Za koordinaci preventivních aktivit na EA VOŠ zodpovídá školní metodik prevence (ŠMP) Mgr. Hana Netočná, v Domově mládeže je jí vedoucí vychovatelka Mgr. Lydie Štěpánková

ŠMP spolupracuje s ostatními pedagogickými pracovníky školy, s odborníky a institucemi zabývajících se problematikou rizikového chování studentů a ubytovaných.

1. 3. Popis výchozí situace

EA VOŠ:

Problematika sociálně patologických jevů je na škole specifická v tom, že povaha studia předpokládá silné osobnosti, které jsou s tímto fenoménem více méně vyrovnány. V rámci studia se sami připravují na prevenci těchto jevů a to v celé řadě předmětů, především však v Sociální patologii a v Teoriích a metodách sociální práce. Studenti praktikují v nízkoprahových zařízeních, ale též v zařízeních poskytujících terciární prevenci. Prevencí jako takovou se studenti zabývají přímo či nepřímo téměř ve všech odborných předmětech studia.

Domov mládeže:

Domov mládeže poskytuje ubytování rodinného typu, převážně pro žákyně Střední zdravotnické školy Evangelické akademie a studentky EA VOŠ. Celkem zde bydlí 27 dívek.

Nachází se v centru města, žákyně SZŠ EA dojíždí do školy MHD. Sociálně patologické jevy zde zatím byly řešeny v minimální míře a úspěšně.

2. Informační zdroje

2. 1. Vnitřní informační zdroje

Odborná a metodická literatura: Odborná a metodická literatura je přístupná všem studentům i ubytovaným v knihovně školy a po domluvě s hospodářkou školy je možné si literaturu zapůjčit.

Webové stránky školy: <https://vos.eabrno.cz/>

E-mailová adresa MP: netocna@abrno.cz, stepankova@abrno.cz

Facebook školy: <https://www.facebook.com/eabrno>

2. 2. Vnější informační zdroje

Kontakty na organizace:

PPP Kohoutova 4, Brno, tel: 545 223 379-80, 604 805 731

Policie ČR, Běhounská, tel: 974 624 403, 974 624 400, 974 621 111

Linka bezpečí tel. 116 111

Krizová linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče

tel: 286 881 059

3. Analýza současné situace

Analýza problematiky rizikového chování studentů ve škole a ubytovaných v DM je důležitá pro zjištění aktuálního stavu, stanovení příčin rizikového chování a vytýčení cílů prevence.

Návykové látky (tabák, alkohol) jsou pro studenty i ubytované v regionu běžně dostupné. Ve škole i v DM platí zákaz kouření, plnoletí studenti VOŠ, kteří kouří, tak činí až po opuštění budovy školy. S ostatními sociálně patologickými jevy se u studentů VOŠ setkáváme výjimečně. V Domově mládeže se ojediněle vyskytuje záškoláctví, což se řeší formou individuálních schůzek.

Nad rámec studia a praxe se studenti VOŠ účastní aktivně některých vzdělávacích a preventivních programů podle aktuální nabídky převážně zařízení, se kterými škola spolupracuje. V Informačním systému školy nabízíme například vzdělávací program Společnosti Podané ruce nebo organizace Remedium s možností hrazení části kurzovního ze Sociálního fondu pro studenty.

V DM za preventivní práci nesou odpovědnost vychovatelky. Zde se pracuje s volným časem ubytovaných, klade s důraz na přípravu do školy. Také je zde důležité získání si důvěry mladých dívek, což se vychovatelkám daří. Poté je možné velmi záhy případné náznaky rizikového chování odhalit.

4. Cíle MPP

4. 1. Krátkodobé cíle

Pro studenty:

- V průběhu školního roku bude sledována absence studentů, je nutné jim pravidelně připomínat nutnost docházky k úspěšnému zakončení studia - třídní učitel, MP, výchovný poradce.
- Do třídnických hodin zařadit či zorganizovat školou osvětu proti kouření.
- V rámci dílen sociální práce nabídneme řadu besed s odborníky např. Podané ruce.
- Exkurze do vazební věznice

Pro ubytované v DM:

- Zlepšit spolupráci s rodiči a motivaci rodičů k většímu zájmu o docházku a prospěch žákyň SŠ; návštěvy školní kaplanky v DM a možnost společných rozhovorů

4. 2. Dlouhodobé cíle

- Vytvořit funkční preventivní program školy a Domova a zapojení všech pedagogických pracovníků do jeho tvorby a realizace
- Získat podporu a pochopení všech pedagogických pracovníků s ohledem na nutnost prevence a její realizace
- Podporovat průběžné vzdělávání pedagogů a vychovatelů v této oblasti
- Zlepšovat komunikační dovednosti studentů a ubytovaných dívek
- Udržet a podporovat pozitivní klima ve škole a Domově
- Využít potenciál vyučujících odborných předmětů na VOŠ k zapojení do preventivního programu v Domově
- Prohlubovat dobré vztahy mezi rodinou a DM, podporovat rodiče ve spolupráci
- Podporovat volnočasové aktivity dívek v DM
- Podpořit studenty i ubytované k využití nabízených konzultačních hodin MP a školní kaplanky
- Seznámit studenty, ubytované a pedagogické pracovníky s programem proti šikanování
- Vytvořit dlouhodobou funkční strategii školy v oblasti primární prevence
- Podporovat výchovu ke zdravému životnímu stylu

5. Metody práce

Minimální preventivní program je koncipován jako dlouhodobý a komplexní.

5. 1. Aktivity pro studenty a ubytované

Všeobecná primární prevence:

- Volnočasové aktivity – sportovní, kulturní - DM
- Poradenská činnost – školní kaplanka, výchovný poradce, školní metodik

- prevence, ředitelka školy
- Studijně - poznávací cesta do Stuttgartu pro studenty VOŠ
- Kulturní akce, výstavy, návštěvy kina, exkurze - DM

Specifická prevence:

V rámci předmětu dílny sociální práce zveme do školy různé hosty, kteří se zabývají sociálně patologickými jevy a jejich prevencí. Např.:

Mgr. Petra Koláčková (společnost pro osoby v obtížných životních situacích Spondea): „Problematika domácího násilí se zaměřením na cílové skupiny oběti-muži a oběti-senioři“

Bc. et Bc. Milada Lázničková, DiS. a PhDr. Kellner (PMS Brno, poradna pro oběti trestných činů): „Probační a mediační služba“ (Probační a mediační služba, cíle a činnost, oběti, viktimnost a viktimizace, prožívání oběti z pohledu psychologie, práva a potřeby obětí, mýty o obětech, kazuistika)

JUDr. Alena Brožková (OSPOD Brno-Střed): „Činnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí“ (Náplň práce orgánu OSPOD, jeho klienti a prostředky a metody práce, případy z praxe)

Mgr. et Mgr. Miroslav Horák, PhD. (Mendelova univerzita v Brně): „Interkulturní aspekty léčby drogové závislosti v Peru, Nikaragui a České republice“

Mgr. Denisa Sedláčková: „Case management v sociální práci“ (Seznámení s průběhem koordinované spolupráce s odborníky v sociální práci a praktickým případem v podobě kazuistiky)

Mgr. Bohuslava Horská (vedoucí a konzultantka Modré linky): „Zavolejte nám – o práci na linkách důvěry“ (Historie i současnost linek důvěry ve světě/u nás, krize, krizová intervence, principy práce linek důvěry, pracoviště a pracovník linky důvěry, mýty o linkách důvěry, formy práce s klientem, Modrá linka a její specifika, statistiky)

Mgr. Tomáš Kozel, DiS. (Společnost Podané ruce): „Metadonová substituční terapie“ (Substituční terapie v kontextu Národní protidrogové strategie a protidrogové politiky, Historie substituční léčby ve světě a u nás, Typy substitučních látek, Výhody a nevýhody substituční terapie, Klientela substituční terapie, Specifika práce v metadonovém programu v Terapeutickém centru na Bratislavské Společnosti Podané ruce, o.p.s.)

Mgr. Adam Fialík (vedoucí terénních pracovníků Brno, IQ Roma servis, z. s.): „Sociální práce v projektu Rapid Re-Housing – podpora samostatného bydlení u rodin s dětmi“ (Podpora bydlení typu Housing First, rozdíly mezi přístupy Housing Only a Housing First, specifické nastavení, podmínky a průběh projektu Rapid Re-Housing)

Exkurze do Vazební věznice Brno (možnost vidět prostředí, kde probíhá práce s vězněnými osobami a seznámit se s podmínkami, ve kterých probíhá výkon trestu odnětí svobody a výkon vazby)

Mgr. Bohuslava Horská (vedoucí a konzultantka Modré linky): „Krizová intervence – práce se sebevražedným klientem“

Dílen sociální práce se mohou účastnit jak studenti VOŠ, tak ubytované v DM.

5. 2. Aktivity pedagogů

- Vzdělávací semináře pedagogů (v rámci školy, NIDV)
- Vzdělávání VP - semináře dle nabídky

5. 3. Spolupráce s rodiči ubytovaných v DM

Rodiče mohou kontaktovat pedagogické pracovníky DM pomocí e-mailu, telefonu nebo si mohou domluvit osobní schůzku.

V případě problému jsou rodiče DM kontaktováni a informováni. Společně (žák, rodiče, DM) problém řeší.

6. Plán evaluace

Po celou dobu preventivních aktivit bude používána metoda pozorování k zjištění, zda bylo dosaženo cílů preventivního programu.

Minimální preventivní plán může být doplňován dle potřeby na základě získání dalších poznatků.

7. Přílohy

- Školní program proti šikanování
- Krizový plán školy – strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování

Metodik prevence EA VOŠ: Mgr. Hana Netočná

Metodik prevence v DM: Mgr. Lydie Štěpánková

Ředitelka školy: Mgr. Renáta Michálková

Školní program proti šikanování

(součástí je Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních – č. j. MSMT-22294/2013-1)

Šikanování je všudypřítomné a může nás doprovázet po celý život. Šikanování je nebezpečně rozbujelou sociální nemocí ve společnosti, jejímž důsledkem je poškozování zdraví jednotlivce, skupiny, včetně rodiny. Pro vztah, který označujeme šikanování, je příznačná naprostá asymetrie sil, kdy mocnější zneužívá slabšího a pošlapává jeho práva.

V právní praxi bývá pojem šikana používán jako synonymum pro úmyslné jednání, které je namířené proti jinému subjektu, a které útočí na jeho lidskou důstojnost. Je proto důležité šikanování včas rozpoznat, správně postupovat v jeho šetření a účinně ho léčit.

1. Co je a co není šikana

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

Je **cílené** vůči jedinci nebo skupině

Jeho záměrem je oběti **ohrožit, ponížit či zastrašit**

Je obvykle **opakované**, často dlouhodobé

Oběť se mu **neumí bránit** a dlouhodobě **trpí**

Existuje jedinec či skupina, jimž přináší **prospěch** nebo uspokojení

Šikanou tedy není:

Jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt

Vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor

Základní formy:

Fyzická šikana – bití, vydírání loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí

Psychická šikana – nadávky, pomluvy, vyhrožování, zesměšňování

Hlavní rysy lze popsat následovně:

Jeden nebo více žáků/studentů úmyslně a většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci

2. Prevence šikany

Každý pedagog, zvláště třídní učitel, je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy. Je povinen zejména:

Podporovat rozvíjení **pozitivních vztahů** mezi studenty

Jednat se studenty jako s partnery, bez výjimky **respektovat** jejich práva, zároveň je vést k plnění povinností Udržovat **ovzduší důvěry** mezi studenty a pedagogy

V kritických situacích dát jasně najevo, že špatné chování **nelze tolerovat**

Nebýt lhostejný k projevům agresivity

Informovat studenty i rodiče, na koho se obrátit při problémech – třídní učitel, výchovný poradce, metodik prevence, vedení školy, linka důvěry ...

3. Postup vyšetřující osoby, má – li podezření na šikanu

- **Konfrontovat** svá pozorování s **dalšími kolegy**
- Co nejdříve **oznámit** své podezření vedení školy, výchovnému poradci, **konzultovat další postup**. Dohodnout se, kdo povede vyšetřování.
- **Mezi čtyřma očima** vyslechnout více nezaujatých svědků, popřípadě konfrontovat svědky mezi sebou. Je zejména důležité získat odpovědi na následující otázky:
 - **Kdo je obětí**, popř. kolik obětí je?
 - **Kdo je agresorem**, kolik agresorů je. Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování?
 - **Co, kdy, kde a jak** dělali agresoři obětem?
 - K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
 - Jak dlouho šikana trvá?
- **Spojit se s rodiči/ jinými rodinnými příslušníky** případné oběti, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Poprosit je o spolupráci
- **Vyslechnout oběť** – citlivě, diskrétně, zaručit bezpečí a důvěrnost informací. **NIKDY**
- neřešit problém před celou třídou či pokojem v DM!
- Teprve nyní **vyslechnout agresory**, případně konfrontovat je mezi sebou. Vždy zvážit vhodnost konfrontace obětí a agresorů! Vytipovat nejslabší článek, dovést k přiznání či vzájemnému obviňování
- Požádat vedení školy o **svolání výchovné komise** (vedení školy, výchovný poradce, třídní učitel, metodik prevence). Ta na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je její stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku. Potrestání agresorů je individuální a závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ, nebo recidivu

- Individuálně **pozvat rodiče agresorů** u nezletilých ubytovaných v DM. Seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření (zdůraznit možnost nápravy) a požádat je o spolupráci. Pokud odmítají, zvážit oznámení na Policii ČR
- Individuálně **pozvat rodiče (či jiné příbuzné uvedené v ISu) obětí** šikany. Seznámit je se situací, domluvit se na opatřeních (terapie, osobnostní výcvik ...)
- **Rozebrat situaci ve třídě** (vynechat citlivé detaily), vysvětlit nebezpečí a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků. Třídu i nadále pozorně sledovat
- Pokud se situace řeší pouze odchodem některých žáků, **měl by odejít agresor, nikoli oběť!**

Krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany (poplachový plán pro tzv. školní lynčování)

- Při náhlém výbuchu násilí vůči oběti je samozřejmě **nutno postupovat odlišně.**
- Jednat rázně, **okamžitě zajistit ochranu oběti a izolovat agresory**, (i vzájemně – kvůli možnosti domluvit si křivou výpověď), **zastavit skupinové násilí**
- Zalarmovat pedagogy na poschodí a **informovat vedení školy**
- **Přivolání lékaře** pokud je potřeba
- **Oznámení na policii**
- **Rozhovor s obětí** a informátory
- Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
- **Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky**
- **Rozhovor s agresory**, případně konfrontace mezi agresory. **Není vhodné konfrontovat agresora s obětí**
- **Práce se skupinou** – metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Krizový plán školy - strategie postupu řešení v případě zjištění rizikového chování

Dojde-li k porušení školního řádu a vnitřního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy nebo výskytu jiného rizikového chování (šikana, rasismus, ...) bude postupováno dle školního a vnitřního řádu a metodického pokynu MŠMT ČR č. j.: 21291/2010-28 takto:

- Individuální pohovor se studentem/ ubytovanou (dle konkrétní situace – třídní učitel, vychovatelka, výchovný poradce, metodik prevence nebo ředitel)
- Podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
- Doporučení a zprostředkování kontaktu s odborníky
- V případě nezájmu rodičů u nezletilé kontaktování sociálního odboru popř. oddělení péče o dítě
- V případě dealerství oznámení Policii ČR.

Postup školy při vzniku problémů v oblasti zneužívání návykových látek

U studenta/ ubytované byly nalezeny nelegální drogy

- Učitel/ vychovatelka odebere za přítomnosti svědka látku a uloží ji na bezpečné místo (do školního sejfu) s písemným záznamem o případu.
- Oznámí tuto skutečnost řediteli školy.
- Učiteli/ vychovatelce není dovoleno bez svolení studenta/ ubytované provádět šetření. Toto je oprávněna pouze Policie ČR u osob podezřelých ze zneužívání drog.
- Ředitel školy informuje rodiče nezletilé a rozhodne, zda je nutné postoupit případ policii.
- Ředitel školy rozhodne o případném potrestání studenta/ ubytované. U nezletilých informuje rodiče.

Na půdě školy je nalezen žák pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo trpí abstinenčními příznaky

- Učitel/ vychovatelka, kteří naleznou studenta/ ubytovanou pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo studenta/ ubytovanou trpícího abstinenčními

příznaky, zajistí dotyčnému bezpečnost (dá ho okamžitě pod dohled TU, případně jiného učitele a okamžitě kontaktuje rodiče, případně zdravotnické zařízení).

- Učitel případ okamžitě nahlásí vedení školy.
- Učitel provede ve spolupráci s výchovným poradcem či metodikem prevence zápis o daném případě.
- Ředitel školy informuje u nezletilých rodiče ubytované a rozhodne, zda je nutné postoupit případ policii z důvodu zneužívání a distribuce drog.
- Po návratu studenta do školy provede třídní učitel, případně výchovný poradce pohovor se žákem. V DM provede rozhovor vedoucí vychovatelka. Doporučí mu rozhovor s odborníkem, zpočátku třeba přes linku důvěry, dále doporučení na odborníky ze zdravotnického zařízení, K-centra, PPP, apod.
- Ředitel školy rozhodne o případném potrestání studenta a u nezletilých informuje o tomto kroku rodiče.

Student/ ubytovaná se svěřá s tím, že užívá drogy

- Pedagog / vychovatel nabídne radu a podporu nebo se obrátí na výchovného poradce. Doporučí dotyčnému rozhovor s odborníkem např. ze zdravotnického zařízení, K-centra, PPP apod. Případně se souhlasem studenta/ ubytované příslušné zařízení (např. PPP) okamžitě kontaktuje.
- Pokud půjde o nezletilou ubytovanou, je nutné ji přesvědčit o nutnosti kontaktovat rodiče a vše jim vhodnou formou oznámit. Zachování mlčenlivosti vzhledem k věku ubytované je nevyhovující pro obě strany.

Na půdě školy byly nalezeny drogy nebo vybavení k jejich užívání

- Nálezce z řad učitelů drogy nebo vybavení odebere a zajistí jejich bezpečné uložení.
- Provede záznam o případu za přítomnosti svědka.
- Informuje ředitele školy nebo jeho zástupce.
- Ředitel školy nebo jeho zástupce kontaktuje policii.

Student / ubytovaná jsou přistiženi při prodeji drog

- Pedagog či jiný pracovník školy odebere látku a uloží ji na bezpečném místě (do školního sejfů) se záznamem o případu a za přítomnosti svědka.

- Pedagog či jiný pracovník školy kontaktuje výchovného poradce či metodika prevence a ten prodiskutuje případ se studentem/ ubytovanou. Provede zápis o pohovoru.
- Pedagog či jiný pracovník školy vše oznámí řediteli školy.
- Ředitel školy kontaktuje policii z důvodu porušení § 217 trestního zákona (ohrožení mravní výchovy mládeže) a prostřednictvím třídního učitele vše oznámí rodičům žáka v případě nezletilého.
- Ředitel školy rozhodne o případném potrestání studenta/ubytované a u nezletilé ubytované informuje o tomto svém kroku rodiče